ERICA CINEREA

Dendroflora
Nr 32 - 1995

H.J. VAN DE LAAR

In het voorjaar van 1993 werd op verzoek van de keuringscommissie van de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen het in Nederland gekweekte *Erica cinerea*-sortiment - voor zover mogelijk - bijeengebracht. Dit werk werd verricht door D. de Bruijn (H.W. de Bruijn Boomkwekerijen) te Boskoop en de planten werden op zijn kwekerij uitgeplant.
Het doel hiervan was het bijzonder grote sortiment te keuren op sier- en gebruikswaarde. Het aantal cultivars van *E. cinerea* is de laatste drie tot vier decennia zeer sterk uitgebreid. Vele lijken op elkaar en een groot aantal cultivars is enigszins gevoelig voor ziekten en/of tamelijk vorstgevoelig.

De keuringscommissie heeft het opgeplante sortiment - dat 134 cultivars omvatte - in 1994 en 1995 uitgebreid beoordeeld. Er werden 57 cultivars positief gewaardeerd. Een aantal van 77 cultivars kan zonder het sortiment te schaden uit het in Nederland gekweekte sortiment verdwijnen. Over 3 cultivars ('Romiley', 'Rosabella' en 'Splendens') wordt ter verduidelijking een speciale toelichting gegeven.
Een aantal van 20 in Nederland voorkomende cultivars, kon (nog) niet worden opgeplant en kon daarom niet worden beoordeeld. Deze worden volledigheidshalve wel genoemd aan het eind van dit keuringsrapport.

Er dient te worden opgemerkt dat er in de groep "Niet aanbevolen cultivars" planten zijn met redelijk goede tot zeer goede eigenschappen, maar deze planten zijn niet nodig - naast de groep "Positief gewaardeerde cultivars" - om een kleurrijke heidetuin aan te kunnen leggen.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Nederlandse Heidevereniging "Ericultura" in april 1996, werd door een aantal leden van deze vereniging een brochure samengesteld, getiteld: "Aanbevolen cultivars van *Calluna*, *Erica* en *Daboecia*". Met betrekking tot het *Erica cinerea*-sortiment weken de keuringsresultaten in Boskoop enigszins af van deze "aanbevelingslijst". Een aantal leden van de keuringscommissie heeft met leden van "Ericultura" (met name J.A.M. Dahm te Bemmel, J.G. Flecken te Kerkrade, H. Haalboom te Driebergen, S. Ketelaar te Nieuwegein en P. Pacilly te Alphen NB) de verschillen in de beoordeling van sommige cultivars besproken. Deze verschillen werden gezamenlijk - vanuit een aantal gezichtspunten - opnieuw beoordeeld. Deze bundeling van kennis heeft ertoe geleid, dat een waardevolle bijdrage werd geleverd aan de uiteindelijke samenstelling van de sterrenkeuring voor dit rapport.

De cultivars zullen in het kort worden beschreven. Er zal voor zover mogelijk worden vermeld, door wie en wanneer de cultivar is gewonnen en/of in de handel gebracht. Soms is dit niet bekend en ook niet meer te achterhalen. Vele van deze gegevens werden gevonden in de jaarboeken van de Engelse Heather Society, die in de loop van de jaren werden verzameld en gepubliceerd door de vroegere internationale registrator van heide, de Engelsman D. McClintock. Voor diverse ontbrekende gegevens werd de hulp ingeroepen van H.M.J. Blum te Steenwijkerwold en G. van Hoef te Barneveld. Voorts werden allerlei waardevolle gegevens gekregen van de Engelsman A.W. Jones, de huidige internationale registrator van heidegewassen.

Ook zullen de bij de keuring gemeten bloemkleuren worden vermeld. Deze kleuren werden met behulp van de RHS Colour Chart bepaald door D. de Bruijn en R.T. Houtman, respectievelijk houder/verzorger van de collectie en secretaris van de keuringscommissie.

Bij de positief gewaardeerde cultivars zullen ook de zogenaamde H-nummers worden toegevoegd van de Heather Society Colour Chart, een kleurenkaart die in Engeland veel, maar ook in Nederland en in andere landen wordt gebruikt. Dit zijn: H1 (Amethyst), H2 (Mauve), H3 (Lavender), H4 (Lilac), H5 (Ruby), H6 (Cerise), H7 (Rose Pink), H8 (Pink), H9 (Beetroot), H10 (Purple), H11 (Lilac Pink), H12 (Heliotrope), H13 (Crimson), H14 (Magenta), H15 (Salmon) en H16 (Shell Pink).

VERMEERDERING

De cultivars van *Erica cinerea* worden gewoonlijk vermeerderd door stekken onder plastic. Er kan het hele jaar door worden gestekt, maar de beste tijd is gedurende de maanden juli en augustus. Stek maken van niet of nauwelijks vertakte takjes is gebruikelijk. Ook kan men zogenaamd bosjesstek maken. Dit zijn zwaardere, reeds vertakte stekken. Met dit laatste wordt bij het uitplanten van steviger plantgoed uitgegaan en wordt sneller een grotere plant verkregen. De blaadjes aan de onderkant van de stekjes worden afgerist, waardoor deze gemakkelijker kunnen worden weggestoken.

ZIEKTEN EN PLAGEN

Schimmelziekten als de alom bekende grauwe schimmel of smucht (*Botrytis*) komen in het *Erica cinerea*-sortiment minder vaak voor dan bijvoorbeeld in *Calluna vulgaris*-cultivars. Ook wortelrot (*Phytophthora*) en kiemplantenziekten (*Pythium*-soorten) kunnen voorkomen. Ter voorkoming hiervan is het van belang, dat er voor een goede afwatering wordt gezorgd, terwijl een open omgeving (d.w.z. waar zon en wind goed bij kunnen komen) van groot belang is. Te veel schaduw kan voor Erica's funest zijn. Ook regelmatig snoeien van de planten is gunstig ter voorkoming van schimmelziekten. Tevens wordt hiermee ook een goede uitstoeling, met als gevolg een betere habitus van de planten verkregen.

KEURINGSRAPPORT

Waardering (*Valuation/Anerkennung*): *** = uitstekend (*excellent/ausgezeichnet*)
** = zeer goed (*very good/sehr gut*)
* = goed (*good/gut*)
s = voor speciale doeleinden (*for special purposes/für Spezialzwecke*)
o = kan vervallen (*can be eliminated/entbehrlich*)

Erica cinerea L. (Grauwe of Rode dophei) — West-Europa
Breed-opgaand struikje, (10-)25-40(-75) cm hoog met talrijke zijscheutjes onder de bloeiwijze. Bladeren lijnvormig, 4-5(-7) cm lang, in kransen van 3, kaal tot zwak behaard. Bloemen in langwerpige, vaak vertakte trossen of meestal in compacte, cilindervormig trossen, doorgaans paars tot roodachtig paars. Bloemkroon eirond-urnvormig, 4-7 mm lang. Bloemsteeltjes behaard en met 3 steunblaadjes (bracteoles), tegen de kelkbladen gedrukt. Bloeitijd juni-oktober(-november).
Deze *Erica*-soort heeft haar verspreidingsgebied van Zuidwest-Noorwegen (63° NB), Färöer Eilanden, Groot-Brittannië, Ierland, België, Nederland (provincie Limburg en Texel), Duitsland (Noordwest-Rijnprovincie), Frankrijk, Noord-Spanje, Portugal tot op Madeira en oostelijk tot Noordwest-Italië.
De plant groeit van nature op rotsachtige bodems, in bossen en op (droge) kalkvliedende heidevelden. *E. cinerea* is in Nederland matig tot redelijk winterhard.

Hoewel de bloemkleur van de planten in het wild in het algemeen paars tot roodachtig paars is, zijn er diverse cultivars met witte, lila, roze, zalmroze, rode en (zeer) donkerrode kleuren. Deze werden voor een deel geselecteerd op de natuurlijke standplaatsen. Er is een grote variatie in bloeitijd, groeiwijze, loofkleur en winterhardheid. In het heidesortiment hebben vooral de cultivars van *Erica cinerea* spectaculaire kleuren en dragen daarmee als geen ander bij aan de kleurschakering in de heidetuin.

POSITIEF GEWAARDEERDE CULTIVARS

Hieronder worden de 57 positief gewaardeerde cultivars in alfabetische volgorde genoemd en van een beschrijving voorzien:

** **'Alba'** (Engeland, vóór 1778)
Bloemen zuiverwit, in lange trossen, juli-september; loof heldergroen; groeiwijze zeer breed-spreidend tot opgaand, 25(-30) cm hoog.
Zeer mooie en gezonde cultivar. Het is wellicht de oudste witte, goed winterharde cultivar. In Engeland zijn onder deze naam nog andere klonen in cultuur. Deze worden wel samengevat onder *Erica cinerea* f. *alba*.

* **'Alba Minor'** (Engeland, vóór 1889)
Bloemen helderwit, in korte trossen, juni-oktober; loof heldergroen; groeiwijze breed-opgaand, compact, 18 cm hoog.
Zeer oude, goed winterharde cultivar, met enkele tussenpozen doorbloeiend tot in oktober. Mogelijk bestond 'Alba Minor' al in 1851.

** **'Alette'** (G. Hoogenraad, Ederveen, Nederland, ca. 1979)
Bloemen donker wijnrood (RHS CC 59B/H5), juli-september; loof donkergroen, in de winter donker bronsgroen; groeiwijze opgaand, compact, 30 cm hoog.
Een fraaie, goed gezonde cultivar, gevonden in 1976 door M. van de Berg te Bennekom.

* **'Alfred Bowerman'** (A. Bowerman, Coldwaltham, Sussex, Engeland, 1982)
Bloemen zalmkleurig purperrood (RHS CC 59D/H6), lange trossen, juli-september); loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 35 cm hoog.
Mooie en gezonde selectie, gevonden in 1980 op "Champs Hill", de tuin van Alfred Bowerman en benaamd door Margaret A. Bowerman.

* **'Anja Slegers'** (A.G. Slegers, Soerendonk, Nederland, 1989)
Bloemen dof robijnrood (RHS CC 60A/H5), juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, 25 cm hoog.
Een zeer vroegbloeiende, nieuwe cultivar; ontstaan in 1986 als een zaailing tussen de cultivars 'Katinka' en 'Atrosanguinea Smith's Variety'.

* **'Ann Berry'** (G. Underwood & Sons, Chobham, Surrey, Engeland, vóór 1963)
Bloemen paars (RHS CC 78B/H1), juli-september; loof geelgroen, 's winters lichtgroen; groeiwijze zeer breed-opgaand, los, 30 cm hoog.
Het is een gezonde plant, die tamelijk rijk bloeit, maar de groei is soms matig. Deze lijkt veel op de gelijk gewaardeerde 'Golden Sport'.

* **'Aquarel'** (P.G. Zwijnenburg, Boskoop, Nederland, 1983) — zie kleurenfoto blz. 90
Bloemen aan de top paars (RHS CC 78B/H1), aan de basis zeer lichtlila (69D/H4) tot wit, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, bossig, vrij fors, 25(-30) cm hoog.
Tamelijk nieuwe, zeer gezonde cultivar met een bicolor-effect, dat ineens kan zijn verdwenen. De kleurindruk is lichtpaars. De plant werd in 1981 als zaailing gevonden door H.M.J. Blum in de heidetuin van "De Voorzienigheid" te Steenwijkerwold.

** **'Atrorubens Daisy Hill'** (J. Smith & Sons, Daisy Hill Nurs., Newry, Co. Down, Noord-Ierland, vóór 1973)
Bloemen helder purperrood (RHS CC 74B/H10), in lange trossen, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Een aantrekkelijke en gezonde cultivar met een frisse bloemkleur.

* **'Atrosanguinea Smith's Variety'** (J. Smith & Sons, Darley Dale, Derbyshire, Engeland, 1852)
Bloemen donker wijnrood (RHS CC 61A/H5), later lichtend rood (61B), juni-september; loof

donkergroen; groeiwijze breed-opgaand tot kruipend, 15(-20) cm hoog.
Deze mooie cultivar bloeit rijk, maar de plant groeit tamelijk zwak.

** **'Baylay's Variety'** (T.C. Thacker, Knowle, Warwickshire, Engeland, 1950)
Bloemen (licht-)paars (RHS CC 77B/H1), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend tot kruipend, compact, 10 cm hoog.
Een fraaie en gezonde, lage selectie, die werd gevonden vóór 1950 door J.W. Baylay, Solihull, Birmingham, Engeland.

* **'Bucklebury Red'** (W.R.A. Parsons, Woolhampton, Berkshire, Engeland, vóór 1977)
Bloemen donkerrood (RHS CC 60A/H5), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, (20-)30(-40) cm hoog.
Deze cultivar werd gevonden op Bucklebury Common bij Newbury, Berkshire.

** **'Carnea Underwood's Variety'** (G. Underwood & Sons, Chobham, Surrey, Engeland, vóór 1966)
Bloemen zalmkleurig roze (RHS CC 73B/H16), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, 20(-30) cm hoog.
Een aantrekkelijke en gezonde cultivar met een aparte bloemkleur.

*** **'C.D. Eason'** (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1929) — zie kleurenfoto (omslag)
Bloemen helder rozerood (magentarood) (RHS CC 67A-B/H14), in tamelijk lange trossen, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30(-35) cm hoog.
Oude, zeer veel gekweekte, goed winterharde cultivar met een fraaie bloemkleur (de beste in deze kleurengroep). De plant werd gevonden door C.D. Eason van de firma Maxwell & Beale.

* **'Cevennes'** (Wisley Gardens, Ripley, Engeland, vóór 1940)
Bloemen mauvelila (RHS CC 77B-78C/H2), in stijf-opgaande trossen, juli-oktober; loof groen; groeiwijze rechtopgaand, 25(-30) cm hoog.
Een mooie cultivar die rijk bloeit, maar deze is slechts matig winterhard. De plant werd als zaailing gevonden in de Cevennes, Frankrijk.

*** **'C.G. Best'** (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1929)
Bloemen zalmkleurig roze (RHS CC 58D/H7), in zeer lange trossen, juli-september; loof heldergroen tot iets grijzig groen; groeiwijze opgaand, open, 40 cm hoog.
Dit is de beste cultivar in deze kleurengroep. De plant is ook sterk en gezond. Deze cultivar werd gevonden door C.G. Best op de Corf Mullen-heide in Dorset.

* **'Champs Hill'** (A. Bowerman, Coldwaltham, Sussex, Engeland, 1982)
Bloemen diep zalmkleurig roze, later lichter (RHS CC 57D-58D/H6-H7), juli-september; loof groen; groeiwijze opgaand, 35 cm hoog.
Deze cultivar heeft een mooie bloemkleur. De plant werd in 1976 door Margaret A. Bowerman gevonden en genoemd naar de tuin, waar de plant als zaailing werd ontdekt.

** **'Cindy'** (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, 1966)
Bloemen paarsrood (RHS CC 74A/H10), groot, juli-november; loof zeer donkergroen, groeiwijze breed-spreidend, krachtig, 25 cm hoog.
Een zeer mooie cultivar met een gezond uiterlijk.

* **'Discovery'** (P.G. Zwijnenburg, Boskoop, Nederland, 1983)
Bloemen licht zalmkleurig rood (RHS CC 63B/H6), in lange trossen, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Deze werd in 1979 als zaailing gevonden in de privétuin van S. Ketelaar te Nieuwegein.

s **'Domino'** (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1929)
Bloemen zuiverwit, juli-september; kelk opvallend bruinrood; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand tot iets spreidend, slap, 20(-25) cm hoog.

De witte bloemkroon van 'Domino' steekt mooi af tegen de bruinrode kelkbladen en jonge takjes. Deze cultivar werd in 1927 ontdekt als een sport aan een in het wild groeiende plant. 'Domino' is op sommige gronden gevoelig voor ziekten.

* **'Eden Valley'** (Knap Hill Nursery Ltd, Woking, Surrey, Engeland, 1933)
Bloemen lila (RHS CC 75A/H3), aan de basis zuiverwit, juni-september; loof groen; groeiwijze spreidend, 12(-15) cm hoog.
Deze cultivar bloeit rijk en heeft een bicolor-effect. De plant werd in 1926 nabij Penzance, Cornwall door Miss G. Waterer gevonden.

* **'Fiddler's Gold'** (Liverpool Botanical Gardens, Ness, Cheshire, Engeland, vóór 1970)
Bloemen violetpaars (RHS CC 81B), juli-september; loof lichtgroen, groeitopjes geel en rood; groeiwijze breed-spreidend, 25 cm hoog.
Eenjarige planten zijn soms met weinig bloemen bezet. Op oudere leeftijd bloeit deze cultivar rijk. De plant ontstond als zaailing.

*** **'Glasnevin Red'** (National Botanic Gardens, Glasnevin, Dublin, Ierland, 1967)
Bloemen donker wijnrood (RHS CC 60A/H5), aan stevige takken, augustus-september(-oktober); loof donkergroen; groeiwijze opgaand, 30 cm hoog.
Dit is een cultivar met een bijzonder fraaie bloemkleur en een gezonde groei. Het is een zaailing - die vóór 1960 werd gevonden - van de eveneens zeer hoog gewaardeerde 'C.D. Eason'.

* **'Golden Charm'** (C. Benson, Farington, Preston, Lancashire, Engeland, vóór 1983)
Bloemen licht paarsroze (RHS CC 73A/H12), later aanmerkelijk lichter (73D), juli-september; loof geel, in de herfst bronskleurig; groeiwijze breed-spreidend, compact, 25 cm hoog.
Deze geelbladige cultivar ontstond als een zaailing. Het is een mooie plant met een gezond uiterlijk.

* **'Golden Sport'** (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1968)
Bloemen paars (RHS CC 78B/H1), juli-oktober; loof groenig geel, in de winter lichtgroen; groeiwijze zeer breed-opgaand, 30 cm hoog.
De plant bloeit rijk, groeit goed en is meestal gezond. Deze cultivar lijkt op de eveneens met één waardester beoordeelde 'Ann Berry'.

s **'G. Osmond'** (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1929)
Bloemen licht violetlila (RHS CC 84C), later zeer lichtviolet (85D) tot bijna wit (H4), in lange trossen, juli-september; loof donkergroen tot iets blauwgroen; groeiwijze opgaand, tamelijk los, 35 cm hoog.
De lichte bloemkleur van deze cultivar is zeer goed te combineren met de zwartachtig paarsrode 'Katinka'. Deze plant ontstond in 1924 als zaailing en is genoemd naar de vinder.

s **'Guernsey Lime'** (B.& V. Proudley, St Briavels, Gloucestershire, Engeland, 1974) — zie kleurenfoto blz. 89
Bloemen licht violetpaars (RHS CC 81C), juni-augustus; loof lichtgroen tot groenig geel, 's winters vaalgroen; groeiwijze zeer breed-spreidend tot kruipend, compact, 10(-15) cm hoog.
Deze selectie werd in 1968 gevonden door D. McClintock en K. Beckett in de Bailiwick van Guernsey. De plant werd in 1974 in Engeland in de handel gebracht, maar in 1973 werd deze al door fa P.G. Zwijnenburg te Boskoop op bescheiden schaal in Nederland verspreid.

* **'Herman Dijkhuizen'** (P.G. Zwijnenburg, Boskoop, Nederland, 1975) — zie kleurenfoto blz. 90
Bloemen licht violetpaars (RHS CC 81C), groot, in lange, sterk vertakte trossen, juni-augustus; loof groen; groeiwijze krachtig opgaand, 35 cm hoog.
Mooie en gezonde, goed groeiende en rijkbloeiende plant. Deze cultivar werd in 1972 gevonden in Noord-Spanje (Penas de Europa, Asturië) door H.P. Dijkhuizen te Dronten.

s **'Honeymoon'** (J.H. Drake, Inshriach Nursery, Aviemore, Inverness-shire, Schotland, 1927)
Bloemen wit(-lila), juli-augustus; loof heldergroen; groeiwijze spreidend tot kruipend, zeer compact, 15 cm hoog.
Van deze cultivar, die rijk bloeit, is op bepaalde grondsoorten de lila-achtige kleur duidelijk intenser. De plant werd in 1927 als zaailing gevonden door J.R.D. Trotter nabij Lochinver, N.W.-Schotland.

* **'Hutton's Seedling'** (Hutton's Nursery, Aberfoyle, Perthshire, Schotland, ca. 1968)
Bloemen donkerpaars (RHS CC 78A/H1), twee kronen in elkaar (hose-in-hose), juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
D. Hutton vond deze curiositeit bij Aviemore in Schotland.

* **'Iberian Beauty'** (P.J. Foley, Holden Clough Nursery, Bolton, Bowland, Lancashire, Engeland, 1981)
Bloemen violetpaars (RHS CC 81B-C/H2), juli-september; loof groen; groeiwijze breed-spreidend tot kruipend, 10 cm hoog.
Deze plant werd als zaailing gevonden nabij Santander, N.W.-Spanje door C. Brighton, Berkhamstead, London.

** **'Jos' Golden'** (H.W. de Bruijn, Boskoop, Nederland, 1994)
Bloemen dieppaars (RHS CC 78A/H1), juli-september; loof geel, in de winter opvallend bruinrood; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, 30 cm hoog.
Een bijzonder mooie en gezonde, nieuwe cultivar. De donkere bloemen contrasteren zeer goed met het gele loof. De plant werd in 1988 gevonden door Jos G. Flecken te Kerkrade als een geelbladige mutant aan een plant gevonden op de heidevelden van Lande de Fréhel, Bretagne, Frankrijk.

* **'Katinka'** (Plantsoenendienst, Driebergen-Rijsenburg, Nederland, 1968)
Bloemen zwartachtig paarsrood (RHS CC ± 71A/H9), later paarser (77A), juni-september; loof donker blauwachtig groen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Een rijkbloeiende cultivar met bijzonder donkere bloemen. 'Katinka' (fantasienaam) werd gevonden door H.J. Weber, chef van de heidetuin te Driebergen.

* **'Knap Hill Pink'** (syn. 'Knap Hill') (Waterer's Knap Hill Nursery, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1952)
Bloemen zuiverroze (RHS CC 68B-73A/H12), juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Dit is een van de beste roze cultivars; helaas is de plant soms gevoelig voor ziekten.

** **'Marina'** (Kwekerij "Libo", Baexem, Nederland, 1985)
Bloemen zuiverwit, juli-september; loof heldergroen; groeiwijze breed-spreidend tot kruipend, 15 cm hoog.
Dit is een nieuwe, zeer mooie, witte cultivar. De plant werd in 1980 door J.G. Flecken te Kerkrade gevonden als een zaailing op de heidevelden van Lande de Fréhel, Bretagne, Frankrijk.

** **'Michael Hugo'** (Waterer's Knap Hill Nursery, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1970)
Bloemen purperrood (RHS CC 74B/H14), juni-september; loof donkergroen; groeiwijze spreidend tot kruipend, enigszins slordig, 25 cm hoog.
Een fraaie, zeer gezonde en rijkbloeiende cultivar met een vergelijkbare bloemkleur als die van 'C.D. Eason'.

s **'Mrs Dill'** (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1931)
Bloemen helder purperrood (RHS CC 74B/H14), juni-augustus; loof bronsgroen; groeiwijze min of meer kruipend, bossig, 10(-15) cm hoog.
De plant lijkt op 'Pygmaea', of is hiermee identiek. De bloemkleur is vrijwel gelijk aan die van 'C.D. Eason'. Zie ook onder 'Pygmaea'.
Deze cultivar werd ca. 1909 als zaailing gevonden door E.M. Dill, Hereford, Engeland.

** **'Mrs E.A. Mitchell'** (G.H. Mitchell, Newton. Yorkshire, Engeland, 1965) — zie kleurenfoto blz. 72
Bloemen donker wijnrood (RHS CC 60B/H5), juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Dit is een goed groeiende, uit zaailingen geselecteerde, sterke plant met een fraaie bloemkleur.

** **'My Love'** (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1966)
Bloemen lichtpaars (RHS CC 78B/H1), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, bossig, 20 cm hoog.
Een bijzonder mooie, zeer rijkbloeiende en gezonde cultivar.

* **'Nell'** (syn. 'Nell Waterer') (Waterer's Knap Hill Nursery, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1970)
Bloemen helderwit, groot, juni-september; loof heldergroen; groeiwijze breed-spreidend tot kruipend, compact, 25 cm hoog.
Deze witte cultivar is zeer gezond en groeit goed.

** **'Pallas'** (herk. onbekend; Nederland, vóór 1970) — zie kleurenfoto blz. 89
Bloemen zuiverpaars (RHS CC 80B/H1), in lange trossen, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 35 cm hoog.
De herkomst van deze goed winterharde en goed groeiende, zeer veel gekweekte cultivar is niet bekend. De plant is in Nederland al zeer lang in cultuur, vele jaren onder de foutieve naam 'Pallida'. In 1970 kreeg deze de nieuwe naam 'Pallas', die in 1974 in "Het heidetuinboek" werd gepubliceerd. De echte 'Pallida' heeft zeer licht lilapaarse bloemen (zie aldaar).

* **'Peñáz'** (J. Peñáz, Litomisl, Tsjechië, vóór 1976) — zie kleurenfoto blz. 72
Bloemen dof robijnrood (HS CC 60A/H5), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Deze redelijk gezonde plant heeft een mooie donkerrode bloemkleur, is ontstaan als een sport uit 'C.D. Eason' en werd in 1982 door de auteur meegebracht van een studiereis naar Tsjechoslowakije (Tsjechië en Slowakije). De cultivar 'Peñáz' werd door de winner - ter verspreiding in Nederland - ter beschikking gesteld.

** **'Pentreath'** (Waterer's Knap Hill Nursery, Woking, Surrey, Engeland, 1951)
Bloemen donker paarsrood (RHS CC 71A/H9), juli-oktober; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand tot spreidend, compact, 25 cm hoog.
Dit is een aantrekkelijke en gezonde cultivar en bovendien een goede bodembedekker.

** **'Pink Ice'** (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1966)
Bloemen zuiverroze (RHS CC 73A/H12), groot, juni-oktober; loof eerst bronsgroen, later zilverig donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, compact, 15 cm hoog.
Een rijkbloeiende en gezonde cultivar met een dichte habitus en zeer mooie bloemkleur.

* **'Plummer's Seedling'** (Liverpool Botanic Gardens, Ness, Cheshire, Engeland, vóór 1966)
Bloemen donker wijnrood (RHS CC 60A/H5), juni-juli(-augustus); loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, vrij los, 25 cm hoog.
Deze gezonde cultivar met talrijke bloemen en met een mooie kleur werd gevonden door J.E.B. Plummer, Burton on the Wirral, Cheshire.

* **'Providence'** (P.G. Zwijnenburg, Boskoop, Nederland, 1972)
Bloemen dof donkerrood (RHS CC 61A-B/H5), juli-oktober; loof glanzend donkergroen; groeiwijze breed-opgaand tot spreidend, 25 cm hoog.
Het is een cultivar met een prima kleur, die als zaailing van 'Plummer's Seedling' in 1972 werd gevonden door H.M.J. Blum in de door hem aangelegde heidetuin van het vroegere klooster "De Voorzienigheid" te Steenwijkerwold. Providence = voorzienigheid.

* **'P.S. Patrick'** (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1930)
Bloemen levendig dieppaars (RHS CC 78A/H1), in lange trossen, juli-september(-oktober); loof glanzend donkergroen; groeiwijze krachtig opgaand, enigszins los, 35(-40) cm hoog.
Een oude, maar nog steeds waardevolle cultivar, die in 1928 werd gevonden door P.S. Patrick op de Corf Mullen-heide in Cornwall.

* **'Purple Beauty'** (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1966)
Bloemen violetpaars (RHS CC 80B/H1), groot, juli-oktober; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, los, 25 cm hoog.
Dit is een zeer gezonde cultivar met een mooie bloemkleur.

** **'Red Pentreath'** (Knap Hill Nursery Ltd, Woking, Surrey, Engeland, 1972)
Bloemen helderrood (RHS CC 66B/H6), oudere bloemen donkerder (60A/H5), juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog
Zeer opvallende, redelijk gezonde en goed groeiende sport uit 'Pentreath'.

* **'Rock Ruth'** (Engeland, 1976)
Bloemen donkerpaars (RHS CC 78A/H1), juni-oktober; loof donkergroen; groeiwijze kruipend, 10(-15) cm hoog.
Deze plant werd in 1972 gevonden te Mullion (Mullion Cove), Cornwall door Ruth A. Ide, Camberley, Surrey.

* **'Sandpit Hill'** (Underwood Bros, Hookstone Green Nurs., West End, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1963)
Bloemen roze (RHS CC 68B/H7), later verkleurend naar donkerrood en paarsblauw, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, los, 30 cm hoog.
Aardige en gezonde, roze cultivar.

* **'Stephen Davis'** (P.G. Davis, Haslemere, Surrey, Engeland, vóór 1969)
Bloemen helderrood (RHS CC 67A-B/H14), juni-augustus; loof glanzend donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, tamelijk compact, 25(-30) cm hoog.
Een mooie cultivar met een vroege en rijke bloei. De plant heeft een uitstekende kleur.

* **'Summer Gold'** (C. Benson, Farington, Preston, Lancashire, Engeland, vóór 1978)
Bloemen helder rozerood (magentarood) (RHS CC 67B/H14), juli-oktober; loof in het voorjaar geel, later groenig geel; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, 30 cm hoog.
Deze cultivar is ontstaan als een zaailing, gevonden tussen een aantal planten van 'C.D. Eason'.

* **'Uschie Ziehmann'** (H. Westermann, Bispingen-Borstel, Duitsland, 1983)
Bloemen helder rozerood (RHS 67B/H14), juli-september; loof helder donkergroen; groeiwijze breed-spreidend tot kruipend, 15 cm hoog.
Een opvallende nieuwe aanwinst in deze kleurengroep. De plant werd al vóór 1978 geselecteerd als een donkerder sport uit 'Pink Ice'.

* **'Victoria'** (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1925)
Bloemen dieppaars (RHS CC 78A/H1), groot, juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 20 cm hoog.
Een aardige en redelijk gezonde, oude cultivar met een goede bloemkleur en zeer vroege bloei.

* **'Violetta'** (W. Haalboom & Zonen, Driebergen, Nederland, vóór 1967)
Bloemen violetpaars (RHS CC 80A/H1), juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25(-30) cm hoog.
Dit is een cultivar die rijk en vroeg bloeit, maar de plant groeit soms langzaam.
Volgens H. Westermann zou U. Schumacher, Winnekendonk, Duitsland de cultivar 'Violetta' in de handel hebben gebracht (zie Year Book Heather Society, 1977, 2). Dit kan evenwel een geheel andere plant zijn onder dezelfde naam. Het jaartal van introductie is onbekend.

s **'Windlebrooke'** (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1973)
Bloemen paarsrood (RHS CC 80C/H2), juli-september; loof groenig geel, 's winters oranjerood; groeiwijze breed-opgaand, 20 cm hoog.
De plant groeit tamelijk zwak. De naam 'Windlebrook' is onjuist!

s **'Yvonne'** (D. Boer, Boskoop, Nederland, 1976)
Bloemen zalmkleurig roze (RHS CC 58D/H7), juli-oktober; bloemkroon diep gespleten (in vier segmenten); loof iets grijzig groen; groeiwijze breed-opgaand, 30(-40) cm hoog.
'Yvonne' is een curiositeit en is ontstaan als een mutant aan 'C.G. Best'. De plant is gezond en heeft dezelfde bloemkleur.

NIET AANBEVOLEN CULTIVARS

De volgende 77 cultivars (in principe 74 in verband met 'Romiley', 'Rosabella' en 'Splendens') zijn met een "o" beoordeeld, hetgeen wil zeggen dat deze uit het in Nederland gekweekte sortiment kunnen verdwijnen, zonder het te schaden:

'Alba Major' (J. Smith & Sons, Darley Dale, Derbyshire, Engeland, 1870)
Bloemen zuiverwit, in korte trossen aan het eind van tamelijk lange takken, juni-september; loof grijzig groen, groeiwijze breed-opgaand, 35 cm hoog.
Aardige witte cultivar, maar bijvoorbeeld 'Alba' en 'Alba Minor' zijn beter.

'Anja Blum' (P.G. Zwijnenburg, Boskoop, Nederland, 1979)
Bloemen karmijnroze, juli-september; bloemkroon gespleten (in vier segmenten); loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Deze cultivar met een gezonde groei werd in 1976 als zaailing geselecteerd door H.M.J. Blum te Steenwijkerwold. Het is een curiositeit.

'Apple Blossom' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, vóór 1925)
Bloemen wit, later zacht rozewit (RHS CC 69D of lichter), juli-september; loof lichtgroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Een rijkbloeiende, maar tamelijk ziektegevoelige plant.

'Apricot Charm' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, 1970)
Bloemen violetpaars (RHS CC 80B), juli-september; loof bronsgeel, in de winter oranjegeel tot dieporanje; groeiwijze breed-spreidend tot min of meer kruipend, 12 cm hoog.
Deze cultivar groeit doorgaans zwak; een verbetering is 'Golden Drop'.

'Ashgarth Garnet' (P.G. Davis, Haslemere, Surrey, Engeland, vóór 1978)
Bloemen zwartachtig rood (RHS CC 187B/C), juli-september; loof zeer donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, 30 cm hoog.
Deze heeft waarschijnlijk de donkerste (bijna zwarte) bloemen van alle *E. cinerea*-cultivars. De plant werd gevonden door Horace Hale te Haslemere.

'Atropurpurea' (G. Arends, Ronsdorf, Wuppertal, Duitsland, vóór 1920)
Bloemen dieppaars (RHS CC 78A), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend tot breed-opgaand, 25(-30) cm hoog.
Deze Duitse cultivar bloeit soms matig rijk.

'Atrorubens' (Engeland, vóór 1825)
Bloemen lichtend rozerood (magentarood) (RHS CC 67A), juli-oktober; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Op sommige gronden is deze zeer oude cultivar gevoelig voor ziekten.

'Atrosanguinea Reuthe's Variety' (G.E. Reuthe Ltd, Keston, Kent, Engeland, 1926)
Bloemen donker bloedrood (RHS CC 60A/B), juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze zeer laag, min of meer kruipend, 12(-15) cm hoog.

'Cairn Valley' (Oliver & Hunter, Moniaive, Dumfriesshire, Schotland, 1967)
Bloemen zalmroze, juni-augustus ; loof (donker-)groen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
De plant bloeit rijk, maar is ziektegevoelig.

'Caldy Island' (R. Hayes, Grasmere, Cumbria, Engeland, vóór 1956)
Bloemen paars (RHS CC 78B), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, 25 cm hoog.
Deze cultivar heeft een gezond uiterlijk en groeit goed, maar is overtroffen door andere paarse cultivars.

'Coccinea Smith's Variety' (J. Smith & Sons, Darley Dale, Derbyshire, Engeland, ca. 1852)
Bloemen dieprood (bloedrood), juni-augustus; loof zeer donkergroen; groeiwijze breed-opgaand met enigszins kruipende takken, bossig, (12-)15(-20) cm hoog.
Dit is een zeer vroegbloeiende cultuurvorm. De plant lijkt veel op 'Atrosanguinea Reuthe's Variety'.

'Colligan Bridge' (RHS Gardens, Wisley, Surrey, Engeland, vóór 1957)
Bloemen dieppaars (RHS CC 78A), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, los, 30 cm hoog.
Een plant met een gezonde groei. Deze werd gevonden door Brian O'Mulligan (U.S.A.) in 1936 in de Mourne Mountains in Ierland. De cultivar 'P.S. Patrick' is beter.

'Constance' (B.& V. Proudley, St Briavels, Gloucestershire, Engeland, 1971)
Bloemen violetpaars, juli-oktober; loof lichtgeel met roodachtige tint, in de winter naar rood verkleurend; groeiwijze breed-opgaand, 15(-25) cm hoog.
Deze cultivar is ontstaan als een sport uit 'P.S. Patrick'.

'Contrast' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1969)
Bloemen zwartachtig rood (RHS CC 59A), juli-september; loof bronsgroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Deze cultivar lijkt op 'Katinka'; de bloemen zijn iets lichter.

'Duncan Fraser' (Knap Hill Nurseries, Woking, Surrey, vóór 1966)
Bloemen zuiverwit met iets roze nuance, in zeer lange trossen, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, 30 cm hoog.
Aardige cultivar, maar de plant is uiteindelijk laag gewaardeerd.

'England' (Plantsoenendienst/Heidetuin, Driebergen, Nederland, 1968)
Bloemen paarslila, juli-september; loof donkergroen, groeiwijze opgaand, 35 cm hoog.
Deze plant werd al gevonden vóór 1956 door hortulanus H. Muyser te Baarn nabij Ringwood, Hampshire, Engeland, maar is enigszins gevoelig voor ziekten.

'Felthorpe' (Norwich Heather & Conifer Centre, Norwich, Norfolk, Engeland, 1978)
Bloemen paars, juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Dit is een ziektegevoelige plant.

'Flamingo' (U. Schumacher, Winnekendonk, Duitsland, vóór 1971)
Bloemen helder rozerood (magentarood) (RHS CC 67B), juni-augustus; loof groen tot grijzig groen; groeiwijze opgaand, bossig, 25 cm hoog.
Is op bepaalde grondsoorten een tamelijk ziektegevoelige cultivar.

'Foxhollow Mahogany' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1964)
Bloemen dof wijnrood (RHS CC 61A), in dikke trossen, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze spreidend tot breed-opgaand, los, enigszins slap, 20 cm hoog.
Een rijkbloeiende, maar ziektegevoelige cultivar.

'Frances' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1921)
Bloemen zalmroze, in lange trossen, juni-september; loof donkergroen, groeiwijze opgaand, 30(-35) cm hoog.
Een verbetering van 'Frances' is de cultivar 'C.G. Best'.

'Frankreich' (syn. 'Frankrijk') (P. Bakhuyzen & Zonen, Boskoop, Nederland, 1982)
Bloemen rozelila (RHS CC 84B), juli-september; loof lichtgroen; groeiwijze breed-opgaand, (30-)35 cm hoog.
Deze cultivar groeit goed, maar wordt soms door ziekten aangetast. De plant werd als zaailing in Frankrijk nabij Rambouillet (ten zuiden van Parijs) gevonden. Helaas is de plant nooit in "Ericultura" beschreven onder de steeds door Bakhuyzen gevoerde (en bedoelde) naam 'Frankrijk'.
D. McClintock nam deze plant op in "The Gardener's Book of Heathers" (G. Yates, 1985), onder de naam 'Frankreich' (naar aanleiding van de opplanting op het proefveld in Bad Zwischenahn (Duitsland) en merkt daarbij op, dat de naam 'Frankrijk' onjuist is. De tegenwoordige registrator A.W. Jones stelt daarom voor deze al gepubliceerde naam te handhaven en 'Frankrijk' als een synoniem te beschouwen. De gepubliceerde naam 'Frankreich' heeft dus prioriteit boven 'Frankrijk'. Een en ander is het gevolg van niet tijdig doorgeven voor een beschrijving van nieuw benaamde cultivars.
Een vóór 1969 door M. Zwijnenburg (fa P.G. Zwijnenburg) te Boskoop in het wild in Frankrijk verzamelde, zeer mooie plant met helder paarsroze(!) bloemen werd een aantal jaren (als soort) onder de naam *Erica cinerea* (Frankrijk) verhandeld. Helaas is deze plant door toedoen van anderen ook (weliswaar op zeer bescheiden schaal) als *E. cinerea* 'Frankrijk' in omloop gekomen.

'Glencairn' (Oliver & Hunter, Moniaive, Dunfries-shire, Schotland, vóór 1970)
Bloemen helderrood (magentarood) (RHS CC 74B), later purperrood (60A), augustus-oktober; loof donkergroen met roodachtige groeitopjes; groeiwijze opgaand, 30 cm hoog.
Gevonden door J. Wilson van de firma Oliver & Hunter als een sport uit 'C.D. Eason'.

'Golden Drop' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1933)
Bloemen paarsroze, zeer sporadisch aanwezig, juli-september; loof bronskleurig oranjegeel, 's winters bruinrood; groeiwijze zeer compact, breed tot kruipend, 15(-20) cm hoog.
De plant is tamelijk gevoelig voor vorst.

'Golden Hue' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1925)
Bloemen paars (RHS CC 78A), juli-september; loof heldergeel, later in het seizoen groenig geel; groeiwijze breed-opgaand met vele dunne, spichtige takken, 40 cm hoog.
Een gezonde plant, maar is nogal vorstgevoelig en bloeit ook vaak zeer weinig. Werd als sport gevonden aan een in het wild groeiende plant.

'Grandiflora' (Engeland, ca. 1867)
Bloemen zuiver violetpaars (RHS CC 81B), zeer groot, in lange trossen, juli-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand met min of meer zware takken, enigszins slap, 35(-40) cm hoog.
Deze zeer oude, rijkbloeiende cultivar is overtroffen door enkele recentere selecties met min of meer dezelfde bloemkleur. Een ervan is 'Pallas'.

'Guernsey Pink' (B.& V. Proudley, St Briavels, Gloucestershire, Engeland, 1974)
Bloemen zuiver dieproze (RHS CC 73A), later lichter (RHS CC 73B), juni-augustus; loof groen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, compact, 15 cm hoog. Zie verder onder 'Guernsey Lime' (gegevens gelden ook voor 'Guernsey Pink').

'Guernsey Plum' (B.& V. Proudley, St Briavels, Gloucestershire, Engeland, 1974)
Bloemen violetpaars, juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, compact, 15 cm hoog. Zie verder onder 'Guernsey Lime' (gegevens gelden ook voor 'Guernsey Plum').

'Guernsey Purple' (B.& V. Proudley, St Briavels, Gloucestershire, Engeland, 1974)
Bloemen lichtpaars, juni-augustus; loof frisgroen; groeiwijze breed-spreidend, compact, 15 cm hoog. Zie verder onder 'Guernsey Lime' (gegevens gelden ook voor 'Guernsey Purple').

'Hardwick's Rose' (Hardwick's Nursery, Newick, E. Sussex, Engeland, vóór 1965)
Bloemen helder rozerood (magentarood) (RHS CC 67A/B), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Deze cultivar lijkt zeer veel op 'C.D. Eason'. De plant werd gevonden door R.E. Hardwick.

'Harry Fulcher' (N.H. Brummage, Taverham, Norwich, Norfolk, Engeland, 1978/1981)
Bloemen wit met lila nuance, juli-september; loof lichtgroen; groeiwijze breed-opgaand, 20 cm hoog.
Een matig gezonde cultivar. De plant werd als zaailing gevonden in de tuin van Jack London, Taverham, Norwich. In 1978 werd deze cultivar verspreid onder de naam "Eden Valley Improved" en in 1981 herbenaamd door de Engelsman David Small.

'Heatherbank' (A. Bowerman, Coldwaltham, Sussex, Engeland, 1982)
Bloemen wit met paarsroze (tweekleurig), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend met neerbuigende takken, 30 cm hoog.
Dit is een tamelijk zwakke en weinig aantrekkelijke plant. Deze werd in 1977 als zaailing gevonden op "Champs Hill".

'Heathfield' (Treseder's Nursery Ltd, Truro, Cornwall, Engeland, vóór 1966)
Bloemen paars, in zware, losse trossen, augustus-september; loof donkergroen; groeiwijze krachtig opgaand, los, 40(-50) cm hoog.
Deze cultivar bloeit rijk, maar heeft een "slordige" habitus.

'Heidebrand' (U. Schumacher, Winnekendonk, Duitsland, vóór 1977)
Bloemen diep wijnrood (RHS CC 60A), juni-juli; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Deze Duitse cultivar is enigszins gevoelig voor ziekten.

'Hookstone Lavender' (G. Underwood & Son, Hookstone Green Nurs., West End, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1963)
Bloemen licht lavendelroze, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, 30 cm hoog.
Een cultivar met een zeer rijke bloei, maar de plant is ziektegevoelig. Is daardoor op bepaalde grondsoorten moeilijk goed te houden.

'Hookstone White' (G. Underwood & Son, Hookstone Green Nurs., West End, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1960)
Bloemen wit, juli-september; loof heldergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Een al in 1936 gevonden cultivar met een vrij "slordige" habitus en bovendien is de plant gevoelig voor ziekten. Lijkt als eenjarige plant zeer veel op 'Alba Minor', maar bloeit minder rijk.

'Janet' (Waterer's Knap Hill Nurseries, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1960)
Bloemen lichtroze tot rozewit (RHS CC 69B), juni-september; loof lichtgroen; groeiwijze breed-opgaand tot spreidend, 15(-20) cm hoog.
De plant werd al in 1941 als zaailing gevonden.

'John Eason' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1933)
Bloemen dof zalmkleurig roze(-rood), juli-september; loof geelachtig groen, in de winter zwak bronskleurig groen; groeiwijze zeer breed-opgaand, los, 30 cm hoog.

'Joseph Murphy' (G. Yates, Tabramhill Gardens Ltd, Linby, Nottingham, Engeland, vóór 1973)
Bloemen paars, juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, bossig, 25 cm hoog.
Deze cultivar werd als zaailing in Ierland gevonden en genoemd naar de vinder. De plant is enigszins gevoelig voor ziekten.

'Jos' Honeymoon' (H.W. de Bruijn, Boskoop, Nederland, 1994)
Bloemen wit met iets lila nuance, in korte trosjes, juli-augustus; loof geel; groeiwijze spreidend tot kruipend, compact, 15 cm hoog.
Gevonden in 1989 door Jos G. Flecken te Kerkrade als een geelbladige sport uit 'Honeymoon'.

'Joyce Burfitt' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1958)
Bloemen dof zalmkleurig rood (RHS CC 63B), juni-september; jonge takken roodachtig; loof dof grijzig groen, 's winters diep bronskleurig; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Gevonden in 1950 nabij Sandford, Dorset. De plant werd genoemd naar de vinder.

'Lilacina' (Engeland, vóór 1952)
Bloemen wit met lila tint, juni-augustus; loof heldergroen; groeiwijze breed-spreidend, los, 30 cm hoog.
De kleurindruk van deze cultivar is zachtlila. Mogelijk dateert 'Lilacina' al van vóór 1934.

'Lilac Time' (Hardwick's Nursery, Newick, E. Sussex, Engeland, vóór 1969)
Bloemen wit met iets lila nuance, juli-september; loof heldergroen; groeiwijze breed-opgaand, bossig, 25 cm hoog.
Een cultivar met een zachtlila kleurindruk.

'Lorna Anne Hutton' (Hutton's Nursery, Aberfoyle, Perthshire, Schotland, vóór 1972)
Bloemen donkerrood (RHS CC 60B), juni-augustus; loof donkergroen, groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
De plant werd als zaailing gevonden en lijkt veel op de positief gewaardeerde 'Knap Hill Pink'.

'Miss Waters' (Engeland, vóór 1963)
Bloemen dieppaars (RHS CC 78A), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, fors, 30 cm hoog.
Dit is een gezonde, goed bodembedekkende cultivar, maar is door andere in deze kleurengroep overtroffen. De bloemen hebben tijdelijk een bicolor-effect.

'Mrs Ford' (R. Hayes, Grasmere, Cumbria, Engeland, 1947)
Bloemen magentaroze, juni-augustus; loof donkergroen, groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Deze cultivar werd wel beschouwd als een verbeterde, thans ook niet meer aanbevolen, 'Frances'.

'Newick Lilac' (Hardwick's Nursery, Newick, E. Sussex, Engeland, vóór 1967)
Bloemen lilapaars, juni-augustus; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, fors, 30(-35) cm hoog.
Een selectie met een gezonde groei, hoewel door andere cultivars overtroffen.

'Novar' (W.A. Cadman, Inverness, Schotland, 1976)
Bloemen witroze, juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze opgaand, enigszins slordig, 30 cm hoog.
Een cultivar die is ontstaan als een sport uit een onbekende plant.

'Old Rose' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1966)
Bloemen donkerroze (oudroze), juni-juli; loof groen; groeiwijze breed-spreidend, tamelijk compact, 15(-20) cm hoog.
Dit is een ziektegevoelige plant.

'Pallida' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1927)
Bloemen zeer licht (bleek) lilapaars, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, 30(-35) cm hoog.
De lichte bloemkleur van deze cultivar contrasteert goed met de zeer donkerbloemige 'Katinka', maar 'G. Osmond' is voor aanplant beter.

'Prostrate Lavender' (Engeland, vóór 1970)
Bloemen donker violetpaars (RHS CC 80A), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, fors, 20 cm hoog.
Dit is een plant met een krachtige en gezonde groei. Uiteindelijk is deze in de violetpaarse kleurengroep laag gewaardeerd.

'Purple Robe' (Brewerton, Dingle Hollow Nurseries, Stockport, Cheshire, Engeland, vóór 1964)
Bloemen dieppaars (RHS CC 78A), juli-september; loof donkergroen, groeiwijze opgaand, stevig, 30 cm hoog.
Deze cultivar lijkt op 'Atropurpurea', maar 'Purple Robe' groeit beter en bloeit rijker, hoewel ook deze niet meer wordt aanbevolen.

Cornus mas 'Variegata'

Cornus mas

Cornus canadensis

Erica cinerea 'Mrs E.A. Mitchell'

Erica cinerea 'Peñáz'

'Purpurea' (Engeland, vóór 1800)
Bloemen lilapaars, enigszins tweekleurig (bicolor), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze zeer breed-opgaand, enigszins slap, 30 cm hoog.
Het is de vraag of de plant, die thans onder deze naam in cultuur is, nog steeds de ongeveer twee eeuwen oude 'Purpurea' is. 'Purpurea' wordt in Engeland beschreven als "deep purple". Er is in Engeland ook een introductie onder de naam 'Purpurea', die van 1922 dateert.

'Pygmaea' (G. Reuthe Ltd, Keston, Kent, Engeland, vóór 1908)
Bloemen helder rozerood (magentarood) (RHS CC 74B), juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze min of meer kruipend, gedrongen, 15 cm hoog.
Volgens J.F. Letts blijft de cultivar 'Mrs Dill' nog lager (10 cm). De plant, die in het verleden - en vermoedelijk nu nog - onder deze naam in Nederland werd/wordt gekweekt, is identiek met 'Pygmaea'. Zie ook de met een "s" gewaardeerde 'Mrs Dill'!

'Rijneveld' (P.G. Zwijnenburg, Boskoop, Nederland, vóór 1979)
Bloemen helderwit, juni-september; loof frisgroen, groeiwijze breed-opgaand tot breed-spreidend, 20 cm hoog.
De cultivar 'Rijneveld' werd in 1972 gevonden door M. Zwijnenburg, vlak langs de kust ten zuiden van Oporto, Portugal. De plant bloeit rijk, maar bleek in Nederland tamelijk vorstgevoelig te zijn.

'Robert Michael' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1934)
Bloemen rozerood (licht magentarood) (RHS CC 74B/C), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.

'Rock Pool' (J. Hall, Windlesham, Surrey, Engeland, 1972)
Bloemen paars (RHS CC 78B), in korte trossen, juli-september; loof zacht goudgeel, 's winters bronskleurig oranje tot diep oranjerood; groeiwijze zeer breed-spreidend tot kruipend, 15 cm hoog.
Deze cultivar werd als zaailing gevonden door John F. Letts en door Hall in de handel gebracht, maar is overtroffen door 'Golden Charm' (zie aldaar).

'Romiley' (Brewerton, Dingle Hollow Nursery, Stockport, Cheshire, Engeland, vóór 1963)
Bloemen magentarood, juni-november; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, compact, 25 cm hoog. Lage bodembedekker. (Deze beschrijving is uit de Engelse literatuur).
De "soortechtheid" van 'Romiley' - die thans op de Nederlandse kwekerijen voorkomt - is twijfelachtig. De plant lijkt soms veel op 'Atrosanguinea Smith's Variety'.

'Rosabella' (G.M. Post, Kwekerij "Singerskamp", Laren, Nederland, vóór 1939)
Bloemen magentarood (helder rozerood), juni-september; loof donkergroen; groeiwijze 30 cm hoog.
Een aanbevelenswaardige cultivar. (Deze beschrijving is uit de Engelse literatuur).
In "Vaste planten & rotsplanten" van John Bergmans (2e druk, 1939), wordt de door Post gewonnen cultivar 'Rosabella' beschreven als een "mooie vorm met groote, roseroode bloemen".
De planten die vroeger (tot ongeveer 1975) veelvuldig in Nederland onder deze naam werden gekweekt, waren identiek met de oude, uit Engeland afkomstige 'C.D. Eason' (bloemen helder rozerood/magentarood).
Volgens John F. Letts kan 'Rosabella' worden beschouwd als een lagere 'C.G. Best' (bloemen zalmkleurig roze). Toch valt het sterk te betwijfelen of er daadwerkelijk een echte 'Rosabella' bestaat of heeft bestaan. Het ligt enigszins voor de hand, dat dit een destijds gegeven "nieuwe" naam is voor de Engelse 'C.D. Eason'. Het enkele jaren geleden uit Engeland geïmporteerde materiaal op het proefveld in Boskoop bleek ook weer niets anders te zijn dan 'C.D. Eason'.

'Rosea' (J. Waterer & Sons, Bagshot, Surrey, Engeland, vóór 1867)
Bloemen karmijnroze, juni-september; loof groen, groeiwijze dicht en bossig, later meer open, 30 cm hoog.
De met één waardester bekroonde 'Knap Hill Pink' is een verbetering van de zeer oude 'Rosea'.

'Rose Queen' (T. Smith, Daisy Hill Nurs., Newry, Co. Down, Noord-Ierland, vóór 1927)
Bloemen diep zalmroze, in lange trossen, juli-september; loof donkergroen, groeiwijze breed-opgaand, 40 cm hoog.
Mooie, maar tamelijk ziektegevoelige plant. Aanmerkelijk beter is de cultivar 'C.G. Best'.

'Rozanne Waterer' (Knap Hill Nurseries, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1964)
Bloemen donker purperrood (RHS CC 61A), groot, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze kruipend, 15 cm hoog.
Een tamelijk zwakke, rijkbloeiende cultivar. De plant werd in 1951 in Cornwall gevonden en lijkt veel op 'Pentreath', maar is iets roder.

'Ruby' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1930)
Bloemen zwartachtig paarsrood, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, 25 cm hoog.
De cultivar 'Ruby' lijkt wat bloemkleur betreft enigszins op 'Katinka', maar de plant heeft wel een andere habitus.

'Schizopetala' (Engeland, 1912)
Bloemen licht mauvelila (RHS CC 75B), top 75D), urnvormige kroon gespleten (in vier segmenten gedeeld), juli-augustus; loof groen met iets brons; groeiwijze opgaand los, 35(-45) cm hoog.
Deze plant zou in 1912 zijn gevonden door T.W. Hazleby, Ringwood, Hampshire, maar is tamelijk zwak en ziektegevoelig. 'Yvonne' is beter en heeft een mooiere bloemkleur.

'Sea Foam' (Engeland, vóór 1964)
Bloemen mauvekleurig wit, juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand tot spreidend, 25(-30) cm hoog.
Deze zwakke cultivar lijkt veel op 'G. Osmond' en is te prefereren boven 'Sea Foam'.

'Sherry' (J.F. Lets, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1970)
Bloemen donker bloedrood (RHS CC 60A), juni-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
Een tamelijk zwakke cultivar en de plant bloeit ook niet altijd even rijk.

'Smith's Lawn' (Engeland, vóór 1963)
Bloemen zeer licht lilaroze, in lange trossen, talrijk, juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, compact, 30 cm hoog.
Deze plant heeft nagenoeg dezelfde bloemkleur als 'Pallida', maar 'Smith's Lawn' groeit beter en is compacter. Overigens is 'Smith's Lawn' overtroffen door 'G. Osmond'.

'Snow Cream' (J.W. Sparkes, Beoley, Worcestershire, Engeland, 1966)
Bloemen roomwit, juni-augustus; loof het gehele jaar roomgeel; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Dit is een zeer zwakke cultivar.

'Splendens' (G. Arends, Ronsdorf, Wuppertal, Duitsland, 1920)
Bloemen diep heliotroopkleurig, juni-oktober; loof groen; groeiwijze zeer breed-opgaand, 25 cm hoog. (Deze beschrijving is uit de Engelse literatuur).
Alle planten die vroeger op de Nederlandse kwekerijen voorkwamen waren volkomen identiek met 'C.D. Eason' (bloemen helder rozerood; magentarood). De planten van 'Splendens', die nu voorhanden waren op het proefveld in Boskoop leken iets lichter van kleur. Er werd overigens geen verschil waargenomen met de ernaast staande cultivar 'Startler'.

'Startler' (Engeland, vóór 1952)
Bloemen magentaroze, juli-september; loof frisgroen; groeiwijze breed-spreidend tot opgaand, grof, 25(-30) cm hoog.
Zie de opmerking onder 'Splendens'.

'Strawberry' (Engeland, vóór 1973)
Bloemen lilaroze, juli-augustus; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Een rijkbloeiende plant met een zwakke groei en is bovendien ziektegevoelig.

'Sue Lloyd' (Greenacres Nursery, Bringsty, Worcestershire, Engeland, 1985)
Bloemen helder magentarood, juli-september; loof donkergroen, in het voorjaar met helderroze

topjes; groeiwijze opgaand, compact, 25 cm hoog.
Deze cultivar is een sport uit 'Rose Queen', waar naar de plant gemakkelijk terugslaat. De mutant werd gevonden door Mrs D. Everett.

'Tilford' (W.C. Slocock Ltd, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1966)
Bloemen helderpaars (RHS CC 77B), in lange trossen, juni-september; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.

'Tom Waterer' (Knap Hill Nurseries, Woking, Surrey, Engeland, vóór 1965)
Bloemen helder rozerood (magentarood), juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, bossig, 30 cm hoog.
Dit is een zwakke en ziektegevoelige plant.

'Velvet Night' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1957)
Bloemen zwartachtig rood, juli-september; loof zeer donkergroen; groeiwijze opgaand, 30(-40) cm hoog.
Deze Engelse cultivar is overtroffen door de beter groeiende 'Katinka'.

'Vivienne Patricia' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1965)
Bloemen violetpaars (RHS CC 80A), juli-september; loof frisgroen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
De plant bloeit rijk, maar is enigszins gevoelig voor ziekten.

'W.G. Notley' (Maxwell & Beale, Broadstone, Dorset, Engeland, 1939)
Bloemen paars, bloemkroon klein, gespleten, juli-oktober; loof heldergroen; groeiwijze breed-opgaand, los, ietwat slordig, 25 cm hoog.
Deze plant heeft weinig opvallende bloemen; de sierwaarde is daardoor gering.

'White Dale' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1971)
Bloemen zuiverwit, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Deze cultivar is niet nodig ten opzichte van 'Alba' en 'Alba Minor'.

NIET BEOORDEELDE CULTIVARS

De volgende 20 *Erica cinerea*-cultivars worden in Nederland gekweekt (enkele zijn ook in Nederland gewonnen), maar konden (nog) niet worden gekeurd. Voor de volledigheid worden deze cultivars hier toch genoemd. Dit zijn:

'Angarrack' (Engeland, vóór 1990)
Bloemen donker purperzwart, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze opgaand, 30 cm hoog.
Deze cultivar lijkt veel op 'Velvet Night' en werd in 1974 als zaailing gevonden door Mrs B.E.M. Garratt en Mr D. McClintock, nabij Hayle in Cornwall.

'Anja Bakker' (J.A.M. Dahm, Bemmel, Nederland, 1994)
Bloemen paarslila, juli-september(-oktober); loof heldergroen; groeiwijze breed-opgaand, compact, 20(-25) cm hoog.
Dit is een zaailing van de cultivar 'Herman Dijkhuizen'.

'Ashdown Forest' (D. Wilson, Wilson's Nursery, Sardis, British Columbia, Canada, 1993)
Bloemen lavendelkleurig, juni-september; loof donkergroen, groeiwijze spreidend, krachtig, 30 cm hoog.
Deze nieuwe cultivar is in Nederland nog weinig bekend.

'Bemmel' (J.A.M. Dahm, Bemmel, Nederland, 1994)
Bloemen dieppaars, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
De plant werd geselecteerd uit zaailingen van de cultivar 'Herman Dijkhuizen'.

'Blossom Time' (Hardwick's Nursery, Newick, E. Sussex, Engeland, ca. 1963)
Bloemen magentarood, juni-september; loof groen, groeiwijze breed-spreidend, 30 cm hoog.
Een plant die in Nederland nog maar weinig voorkomt.

'Dunwood Sport' (Barncroft Nurseries, Longsdon, Stoke-on-Trent, Staffordshire, Engeland, 1987)
Bloemen roze, juni-september; loof grijzig groen, in het voorjaar met rode topjes, later gelig groen tot groen; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Deze cultivar is in Nederland nog slechts sporadisch in cultuur.

'Godrevy' (Denbeigh Heather Nurseries, Creeting St Mary, Ipswich, Suffolk, Engeland, 1979)
Bloemen wit, rond, (mei-)juni-september; loof heldergroen; groeiwijze compact, 10 cm hoog.
De habitus is vergelijkbaar met die van 'Pink Ice'. De cultivar 'Godrevy' werd gevonden door David Small.

'Jersey Wonder' (Engeland, 1982)
Bloemen paars, juli-september; loof groen, aan de basis geel; groeiwijze breed-opgaand, los, 25(-30) cm hoog.
Deze cultivar werd in 1978 als zaailing gevonden door David McClintock op Jersey. De plant maakt een bonte indruk.

'Jiri' (R. Nagels, Kalmthout, België, 1990)
Bloemen paarsrood, in lange, goed gevulde trossen, juni-oktober(-november); loof donkergroen; groeiwijze opgaand, bossig, 40 cm hoog.
Deze cultivar groeit op bepaalde grondsoorten zeer matig. De plant werd in 1977 gevonden in de Charente, Frankrijk.

'John Ardron' (G. Yates, Far Sawrey, Ambleside, Cumbria, Engeland, 1979)
Bloemen karmozijnkleurig, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, compact, 20(-25) cm hoog.
Een cultivar die in Nederland nog op bescheiden schaal wordt gekweekt.

'Kerry Cherry' (National Botanic Gardens, Glasnevin, Dublin, Ierland, 1985)
Bloemen magentakleurig rozerood, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze opgaand, compact, 25 cm hoog.
Dit lijkt een interessante nieuwigheid. De plant werd omstreeks 1975 gevonden op het domein van Sir H. Nugent, Leaghillan, Co. Kerry, Ierland.

'Lavender Lady' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, 1966)
Bloemen bleekpaars, in lange trossen, juli-september; loof donkergroen; groeiwijze breed-spreidend, 30 cm hoog.
Een cultivar, die in Nederland slechts weinig voorkomt.

'Lime Soda' (N. Brummage, Taverham, Norwich, Norfolk, Engeland, 1978)
Bloemen zacht lavendelkleurig, juni-september; loof groenig geel; groeiwijze breed-opgaand, 30 cm hoog.
Dit is een mooie, rijkbloeiende plant, die werd gewonnen door Jack London te Taverham.

'Pink Foam' (J.F. Letts, Windlesham, Surrey, Engeland, vóór 1969)
Bloemen bleekroze, juni-oktober; loof donkergroen; groeiwijze breed-opgaand, 20 cm.
Deze is in Nederland nog slechts op bescheiden schaal in cultuur.

'Promenade' (G. van Hoef, Barneveld, Nederland, 1993)
Bloemen robijnrood, in korte trossen, juni-september; loof groen, groeiwijze breed-opgaand, 20 cm hoog.
Deze cultivar bloeit rijk en werd in 1988 als zaailing gevonden door S. Ketelaar in diens privétuin te Nieuwegein.

'Ruthojo' (J.A.M. Dahm, Bemmel, Nederland, 1994)
Bloemen donkerpaars, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, compact, 25 cm hoog.
Gevonden op de natuurlijke standplaats in de omgeving van Nijmegen. Zie voor nadere gegevens "Ericultura" Nr 91, december 1993, blz. 18.

'Screel' (M. Ramsey, Threave Gardens, Castle Douglas, Dumfriesshire, Schotland, ca. 1975)
Bloemen lichtpaars, juli-september; loof licht goudgeel; groeiwijze breed-opgaand, 25 cm hoog.
De juiste schrijfwijze van de naam is 'Screel', niet 'Creel'! De plant werd als zaailing gevonden op de 388 m hoge heuvel Screel (Screel Hill) nabij Threave, tussen Dalbeattie en Kirkcudbright, Dumfriesshire, Schotland.

'Texel' (J.A.M. Dahm, Bemmel, Nederland, 1994)
Bloemen zuiverpaars, juli-september; loof groen; groeiwijze breed-opgaand, bossig, 25 cm hoog.
Van een plant op de natuurlijke standplaats werd stekmateriaal verzameld en van de cultivarnaam 'Texel' voorzien.

'Violacea' (U.S.A., vóór 1968)
Bloemen violetrood, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze compact, 25 cm hoog.
De naam 'Violacea' is ongeldig! Na 1 januari 1959 mag aan een nieuwe cultivar geen naam meer in Latijnse vorm worden gegeven. De plant is in Nederland sporadisch in cultuur.

'West End' (Engeland, vóór 1973)
Bloemen donker purperrood, juni-september; loof donkergroen; groeiwijze spreidend, tamelijk laag.
Deze cultivar behoort in Nederland nog tot de zeldzaamheden. De plant is genoemd naar West End (Surrey), het plaatsje waar de vroegere kwekerij van Underwood (Hookstone Green Nursery) was gevestigd. Mogelijk is de cultivar 'West End' ook door Underwood geïntroduceerd.

OVERZICHT POSITIEF GEWAARDEERDE CULTIVARS

Bloemen (hoofdkleur)		Naam cultivar
wit	**	'Alba' / 'Marina'
	*	'Alba Minor' / 'Nell'
	s	'Domino' / 'Honeymoon'
lila	*	'Cevennes' / 'Eden Valley'
	s	'G. Osmond'
paars	**	'Baylay's Variety' / 'Jos' Golden' / 'My Love' / 'Pallas'
	*	'Ann Berry' / 'Aquarel' / 'Golden Sport' / 'Hutton's Seedling' / 'P.S. Patrick' / 'Rock Ruth' / 'Victoria'
violetpaars	*	'Fiddler's Gold' / 'Herman Dijkhuizen' / 'Iberian Beauty'/ 'Purple Beauty' / 'Violetta'
	s	'Guernsey Lime' / 'Windlebrooke'
roze	***	'C.G. Best'
	**	'Carnea Underwood's Variety' / 'Pink Ice'
	*	'Champs Hill' / 'Golden Charm' / 'Knap Hill Pink' / 'Sandpit Hill'
	s	'Yvonne'

rood	***	'C.D. Eason'
	**	'Atrorubens Daisy Hill' / 'Michael Hugo' / 'Red Pentreath'
	*	'Alfred Bowerman' / 'Discovery' / 'Stephen Davis' / 'Summer Gold' / 'Uschie Ziehmann'
	s	'Mrs Dill'
donkerrood	***	'Glasnevin Red'
	**	'Alette' / 'Mrs E.A. Mitchell'
	*	'Anja Slegers' / 'Atrosanguinea Smith's Variety' / 'Bucklebury Red', 'Peñáz' / 'Plummer's Seedling' / 'Providence'
paarsrood	**	'Cindy' / 'Pentreath'
	*	'Katinka'

Loof		Naam cultivar
geel(-groen)	**	'Jos' Golden'
	*	'Ann Berry' / 'Fiddler's Gold' / 'Golden Charm' / 'Golden Sport' / 'Summer Gold'
	s	'Guernsey Lime' / 'Windlebrooke'

LITERATUUR:

BERGMANS, JOHN: Vaste planten & rotsplanten, 2e verm. druk, 1939.
HAALBOOM, W.: Heideplanten en heidetuinen, 1975.
HILLIER, H.G.: The Hillier Manual of Trees & Shrubs, 6th ed., 1991.
LAAR, HARRY VAN DE: Het heidetuinboek, 6e druk, 1979.
LAAR, H.J. VAN DE: Calluna en Erica, Dendroflora 7, p. 6-32, 1970.
LAAR, H.J. VAN DE: Calluna en Erica (geelbladige cultivars), Dendroflora 13-14, p. 17-33, 1977.
LETTS, JOHN F.: Hardy Heath and the Heather Garden, 1966.
MAXWELL, D. FYFE: The Low Road, Hardy Heathers and the Heather Garden, 1927.
PROUDLEY, BRIAN & VALERIE: Heathers in colour, 1974.
SMALL, DAVID & ANNE: Handy Guide to Heathers, 1992.
UNDERHILL, TERRY L.: Heath and Heathers, Calluna, Daboecia and Erica, 1971.
YATES, G.: Pocket Guide to Heather Gardening, ed. 4, 1978.

Ericultura, orgaan van de Nederlandse Heidevereniging (kwartaal med. blad), diverse nrs, 1971-1995.
Flora Europaea, Erica, Vol. III, p. 5-8, 1972.
Heather Trials 1971-1975, The Heather Society, October 1976.
Heather Trials 1976-1981, The Heather Society, June 1983.
The Heather Society, Yearbooks 1970 t/m 1995.

SUMMARY

In spring 1993 in the Netherlands a cultivated assortment of *Erica cinerea* was planted and in 1994 and 1995 it was assessed on its ornamental merit and utility in the garden. From the 134 cultivars 57 were positively judged by the judging committee of the Royal Boskoop Horticultural Society (KVBC). These 57 cultivars will be mentioned with a short description in this summary. The other 77 cultivars can be discarded from the assortment, without weakening the representation; 20 cultivars could not yet be assessed; on the one hand because they were too shortly in the Netherlands, on the other hand because there was too little material available, to be planted out for judging. For the sake of completeness both these groups of plants are also described in this report.
The assortment favoured by the judges differed somewhat from the valuation given to them by the Dutch Heather Society "Ericultura". In an joint move by the two societies the judgings of the concerned cultivars are re-adjusted, so that the reports of both societies are identical.
Much data for this report was collected from heather specialists, as well as from the English Heather Society. The flower colour of a large number of cultivars has been determined with the help of the

RHS Colour Chart. To the recommended assortment have also been added the so called H-numbers (from the colour chart) of the English Heather Society. The raisers, the year of introduction and several other items of information have been mentioned in the above report.
Usually heathers are propagated by cuttings during summer. The diseases and pests occurring in heathers have to be controlled as acurately as possible.

Positively assessed cultivars:

fl. = flowers; l. = leaves; h. = height; 7-9 = flowers from July until September.

** 'Alba' - fl. pure white, in long racemes, 7-9; l. bright green; h. 25(-30) cm.
* 'Alba Minor' - fl. clear white, in short racemes, 6-10; l. bright green; h. 18 cm.
** 'Alette' - fl. dark wine-red, 7-9; l. dark green, in winter dark bronze-green; h. 30 cm.
* 'Alfred Bowerman' - fl. salmon-coloured purplish-red, in long racemes, 7-9; l. dark green; h. 35 cm.
* 'Anja Slegers' - fl. dull ruby-red, 6-8; l. dark green; h. 25 cm.
* 'Ann Berry' - fl. purple, 7-9; l. yelowish-green, in winter pale-green; h. 30 cm.
* 'Aquarel' - fl. purple, at the base very pale lavender to white, 7-9; l. green; h. 25(-30) cm.
** 'Atrorubens Daisy Hill' - fl. bright purplish-red, in long racemes, 6-9; l. dark green; h. 30 cm.
* 'Atrosanguinea Smith's Variety' - fl. dark wine-red, later shining red, 6-9; l. dark green; h. 15(-20) cm.
** 'Baylay's Variety' - fl. (light-)purple, 7-9; l. dark green; h. 10 cm.
* 'Bucklebury Red' - fl. dark red, 7-9; l. dark green; h. (20-)30(-40) cm.
** 'Carnea Underwood's Variety' - fl. fleshy pink, 7-9; l. dark green; h. 20(-30) cm.
*** 'C.D. Eason' - fl. bright pinkish-red, in rather long racemes, 6-9; l. dark green; h. 30(-35) cm.
* 'Cevennes' - fl. mauve-lilac, in stiff upright racemes, 7-10; l. green; h. 25(-30) cm.
*** 'C.G. Best' - fl. salmon-pink, in very long racemes, 7-9; l. bright green to somewhat greyish-green; h. 40 cm.
* 'Champs Hill' - fl. deep salmon-pink, later paler, 7-9; l. green; h. 35 cm.
** 'Cindy' - fl. purplish-red, large, 7-11; l. very dark green; h. 25 cm.
* 'Discovery' - fl. light salmon-red, in long racemes, 7-9; l. green; h. 25 cm.
s 'Domino' - fl. clear white, 7-9; calyx strikingly brownish-red; l. dark green; h. 20(-25) cm.
* 'Eden Valley' - fl. lilac, at the base clear white, 6-9; l. green; h. 12(-15) cm.
* 'Fiddler's Gold' - fl. violet-purple, 7-9; l. light green, growing tips yellow and red; h. 25 cm.
*** 'Glasnevin Red' - fl. dark wine-red, on robust branches, 8-9(-10); l. dark green; h. 30 cm.
* 'Golden Charm' - fl. light purplish-pink, later considerable paler, 7-9; l. yellow, in autumn bronze-coloured; h. 25 cm.
* 'Golden Sport' - fl. purple, 7-10; foliage greenish-yellow, in winter pale green; h. 30 cm.
s 'G. Osmond' - fl. soft violet-lilac, later paler to almost white, in long racemes, 7-9; l. dark green to somewhat bluish-green; h. 35 cm.
s 'Guernsey Lime' - fl. soft violet-purple, 6-8; l. pale green to greenish-yellow; h. 10(-15) cm.
* 'Herman Dijkhuizen' - fl. light violet-purple, large, in long, strongly branched racemes, 6-8; l. green; h. 35 cm.
s 'Honeymoon' - fl. whitish(-lilac), 7-8; l. pale green; h. 15 cm.
* 'Hutton's Seedling' - fl. dark purple, two corollas in each other (hose-in-hose), 6-8; l. dark green; h. 25 cm.
* 'Iberian Beauty' - fl. violet-purple, 7-9; l. green; h. 10 cm.
** 'Jos' Golden' - fl. deep purple, 7-9; l. yellow, in winter strikingly brownish-red; h. 30 cm.
* 'Katinka' - fl. blackish purplish-red, later more purplish, 6-9; l. dark bluish-green; h. 30 cm.
* 'Knap Hill Pink' (syn. 'Knap Hill') - fl. clear pink, 6-9; l. dark green; h. 25 cm.
** 'Marina' - fl. pure white, 7-9; l. bright green; h. 15 cm.
** 'Michael Hugo' - fl. purplish-red, 6-9; l. dark green; h. 25 cm.
s 'Mrs Dill' - fl. shiny purplish-red, 6-8; l. bronze-green, h. 10(-15) cm.
** 'Mrs E.A. Mitchell' - fl. dark wine-red, 6-9; l. dark green; h. 30 cm.
** 'My Love' - fl. pale purple, 7-9; l. dark green; h. 20 cm.
* 'Nell' (syn. 'Nell Waterer') - fl. pure white, large, 6-9; l. bright green; h. 25 cm.
** 'Pallas' - fl. pure purple, in long racemes, 6-9; l. dark green; h. 35 cm.
* 'Peñáz' - fl. dull ruby-red, 7-9; l. dark green; h. 25 cm.

** 'Pentreath' - fl. dark purplish-red, 7-10; l. dark green; h. 25 cm.
** 'Pink Ice' - fl. pure pink, large, 6-10; l. bronze-green when young, later silvery dark green; h. 15 cm.
* 'Plummer's Seedling' - fl. dark wine-red, 6-8; l. dark green; h. 25 cm.
* 'Providence' - fl. dull dark red, 7-10; l. shiny dark green; h. 25 cm.
* 'P.S. Patrick' - fl. vivid violet-purple, in long racemes, 7-9(-10); l. shining dark green; h. 35(-40) cm.
* 'Purple Beauty' - fl. violet-purple, large, 7-10; l. dark green; h. 25 cm.
** 'Red Pentreath' - fl. bright red, later darker, 6-8; l. dark green; h. 30 cm.
* 'Rock Ruth' - fl. dark purple, 6-10; l. dark green; h. 10(-15) cm.
* 'Sandpit Hill' - fl. pink, later dark red and purplish-blue, 7-9; l. green; h. 30 cm.
* 'Stephen Davis' - fl. bright red, 6-8; l. shiny dark green; h. 25(-30) cm.
* 'Summer Gold' - fl. bright pinkish-red (magenta-red), 7-10; l. in spring yellow, later greenish-yellow; h. 30 cm.
* 'Uschie Ziehmann' - fl. bright pinkish-red (magenta-red), 7-9; l. shiny dark green; h. 15 cm.
* 'Victoria' - fl. deep purple, large, 6-8; l. dark green; h. 20 cm.
* 'Violetta' - fl. violet-purple, 7-9; l. dark green; h. 25(-30) cm.
s 'Windlebrooke' - fl. purplish-red, 7-9; l. greenish-yellow, in winter orange-red; h. 20 cm.
s 'Yvonne' - fl. salmon-pink, corolla deeply split, 7-10; l. somewhat greyish-green; h. 30(-40) cm.

ZUSAMMENFASSUNG

Im Frühjahr 1993 wurde das in den Niederlanden angebaute Sortiment von *Erica cinerea* aufgepflanzt und in den Jahren 1994 und 1995 auf ihren Zier-und Gartenwert überprüft. Von der Körungskommission der Königlichen Gesellschaft für Boskooper Kulturen (KVBC) wurden 134 Sorten überprüft. Die 57 positiv beurteilten Sorten werden nachstehend kurz beschrieben. Die restlichen 77 Sorten können ohne Verlust an positiven Werten aus dem Sortiment herausgenommen werden. 20 Sorten konnten nicht beurteilt werden, sie sind entweder erst vor kurzem in Kultur genommen worden oder waren in zu geringen Stückzahlen vorhanden.
Das von der Körungskommission positiv bewertete Sortiment weichte in geringem Umfang von der Beurteilung der Niederländischen Heidegartengesellschaft "Ericultura" ab. Nach sorgfältigen Überlegungen sind die beiden Gesellschaften zu einem gemeinsamen Rapport gekommen.
Tatkräftige Mitarbeit erfuhr die Körkommission von Heide-Spezialisten und von der englischen Heather Society. Die Angaben der Blütenfarben orientieren sich an der RHS-Colour-Chart. Bei den positiv beurteilten Sorten sind, soweit möglich, die sogenannten H-Nummern der Heather Society angegeben, außerdem die Züchter der einzelnen Sorten, sowie weitere Angaben (fehlen in der Zusammenfassung).

Positiv bewertete Sorten von *Erica cinerea:*
Bl. = Blüten; B. = Blätter; H. = Wuchshöhe; 7-9 = Blütezeit von Juli bis September.

** 'Alba' - Bl. reinweiß, in langen Rispen, 7-9; B. frischgrün; H. 25(-30) cm.
* 'Alba Minor' - Bl. reinweiß, in kurzen Rispen, 6-10; B. hellgrün; H. 18 cm.
** 'Alette' - Bl. dunkel weinrot, 7-9; B. dunkelgrün, im Winter dunkel bronzegrün; H. 30 cm.
* 'Alfred Bowerman' - Bl. lachsfarben purpurrot, in langen Rispen, 7-9; B. dunkelgrün; H. 35 cm.
* 'Anja Slegers' - Bl. stumpf rubinrot, 6-8; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
* 'Ann Berry' - Bl. purpurn, 7-9; B. gelbgrün, im Winter hellgrün; H. 30 cm.
* 'Aquarel' - Bl. purpurn, an der Basis sehr hell lila bis weiß, 7-9; B. grün; H. 25(-30) cm.
** 'Atrorubens Daisy Hill' - Bl. hell purpurrot, in langen Rispen, 6-9; B. dunkelgrün; H. 30 cm.
* 'Atrosanguinea Smith's Variety' - Bl. dunkel weinrot, später leuchtendrot, 6-9; B. dunkelgrün; H. 15(-20) cm.
** 'Baylay's Variety' - Bl. (hell-)purpurn, 7-9; B. dunkelgrün; H. 10 cm.
* 'Bucklebury Red' - Bl. dunkelrot, 7-9; B. dunkelgrün; H. (20-)30(-40) cm.
** 'Carnea Underwood's Variety' - Bl. fleischfarben rosa, 7-9; B. dunkelgrün; H. 20(-30) cm.

*** 'C.D. Eason' - Bl. frisch rosarot, in ziemlich langen Rispen, 6-9; B. dunkelgrün; H. 30(-35) cm.
* 'Cevennes' - Bl. malvenlila, in straff aufrechten Rispen, 7-10; B. grün; h. 25(-30) cm.
*** 'C.G. Best' - Bl. lachsfarben, in sehr langen Rispen, 7-9; B. hellgrün bis leicht graugrün; H. 40 cm.
* 'Champs Hill' - Bl. tief lachsrosa, später heller, 7-9; B. grün; H. 35 cm.
** 'Cindy' - Bl. purpurrot, groß, 7-11; B. sehr dunkelgrün; H. 25 cm.
* 'Discovery' - Bl. hell lachsrosa, in langen Rispen, 7-9; B. grün; H. 25 cm.
s 'Domino' - Bl. reinweiß, Kelch auffallend braunrot, 7-9; B. dunkelgrün; H. 20(-25) cm.
* 'Eden Valley' - Bl. lila, an der Basis reinweiß, 6-9; B. grün; H. 12(-15) cm.
* 'Fiddler's Gold' - Bl. violettpurpur, 7-9; B. hellgrün, Triebspitzen gelbrot; H. 25 cm.
*** 'Glasnevin Red' - Bl. dunkel weinrot, an kräftigen Zweigen, 8-9(-10); B. dunkelgrün; H. 30 cm.
* 'Golden Charm' - Bl. hell purpurrosa, später viel heller, 7-9; B. gelb, im Herbst bronzefarben; H. 25 cm.
* 'Golden Sport' - Bl. purpurn, 7-10; B. grüngelb, im Winter hellgrün; H. 30 cm.
s 'G. Osmond' - Bl. hellviolett, später blasser bis fast weiß, in langen Rispen, 7-9; B. dunkelgrün bis leicht blaugrün; H. 35 cm.
s 'Guernsey Lime' - Bl. hell violettpurpur, 6-8; B. hellgrün bis grünlichgelb; H. 10(-15) cm.
* 'Herman Dijkhuizen' - Bl. hell violettpurpur, groß, in langen, reich verzweigten Rispen, 6-8; B. grün; H. 35 cm.
s 'Honeymoon' - Bl. weiß(-lila), 7-8; B. hellgrün; H. 15 cm.
* 'Hutton's Seedling' - Bl. dunkelpurpur, mit zwei Kronen, Kelch fehlend (hose in hose), 6-8; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
* 'Iberian Beauty' - Bl. violettpurpur, 7-9; B. grün; H. 10 cm.
** 'Jos' Golden' - Bl. tiefpurpur, 7-9; B. gelb, im Winter auffallend braunrot; H. 30 cm.
* 'Katinka' - Bl. schwärzlich purpurrot, später purpurn, 6-9; B. dunkel bläulichgrün; H. 30 cm.
* 'Knap Hill Pink' (syn. 'Knap Hill') - Bl. reinrosa, 6-9; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
** 'Marina' - Bl. reinweiß, 7-9; B. hellgrün; H. 15 cm.
** 'Michael Hugo' - Bl. purpurrot, 6-9; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
s 'Mrs Dill' - Bl. hell purpurrot, 6-8; B. bronzegrün; H. 10(-15) cm.
** 'Mrs E.A. Mitchell' - Bl. dunkel weinrot, 6-9; B. dunkelgrün; H. 30 cm.
** 'My Love' - Bl. hellpurpur, 7-9; B. dunkelgrün; H. 20 cm.
* 'Nell' (syn. 'Nell Waterer') - Bl. reinweiß, groß, 6-9; B. hellgrün; H. 25 cm.
** 'Pallas' - Bl. reinpurpur, in langen Rispen, 6-9; B. dunkelgrün; H. 35 cm.
* 'Peñáz' - Bl. stumpf rubinrot, 7-9; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
** 'Pentreath' - Bl. dunkel purpurrot, 7-10; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
** 'Pink Ice' - Bl. reinrosa, groß, 6-10; B. anfangs bronzegrün, später silbrig dunkelgrün; H. 15 cm.
* 'Plummer's Seedling' - Bl. dunkel weinrot, 6-8; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
* 'Providence' - Bl. stumpf dunkelrot, 7-10; B. glänzend dunkelgrün; H. 25 cm.
* 'P.S. Patrick' - Bl. lebhaft violettpurpur, in langen Rispen, 7-9(-10); B. glänzend dunkelgrün; H. 35(-40) cm.
* 'Purple Beauty' - Bl. violettpurpur, groß, 7-10; B. dunkelgrün; H. 25 cm.
** 'Red Pentreath' - Bl. hellrot, später dunkler, 6-8; B. dunkelgrün; H. 30 cm.
* 'Rock Ruth' - Bl. dunkelpurpur, 6-10; B. dunkelgrün; H. 10(-15) cm.
* 'Sandpit Hill' - Bl. rosa, später dunkelrot-purpurblau, 7-9; B. grün; H. 30 cm.
* 'Stephen Davis' - Bl. frischrot, 6-8; B. glänzend dunkelgrün; H. 25(-30) cm.
* 'Summer Gold' - Bl. hell rosarot (magentarot), 7-10; B. im Frühjahr gelb, später grünlichgelb; H. 30 cm.
* 'Uschie Ziehmann' - Bl. hell rosarot (magentarot), 7-9; B. frisch dunkelgrün; H. 15 cm.
* 'Victoria' - Bl. tiefpurpur, groß, 6-8; B. dunkelgrün; H. 20 cm.
* 'Violetta' - Bl. violettpurpur, 7-9; B. dunkelgrün; H. 25(-30) cm.
s 'Windlebrooke' - Bl. purpurrot, 7-9; B. grünlichgelb, im Winter orangerot; H. 20 cm.
s 'Yvonne' - Bl. lachsrosa, Kronblätter tief gespalten, 7-10; B. leicht graugrün; H. 30(-40) cm.